

COEZIUNEA ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ

Uniunea Europeană își consolidează coeziunea economică, socială și teritorială cu scopul de a promova o dezvoltare armonioasă pe întreg teritoriul său. UE vizează în special să reducă disparitățile dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni. Printre regiunile avute în vedere, o atenție deosebită se acordă zonelor rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai nordice, cu o densitate foarte scăzută a populației, precum și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase.

TEMEI JURIDIC

Articolele 174 - 178 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)

CONTEXT

Politica de coeziune este principala politică de investiții a Uniunii Europene. Este avantajoasă pentru toate regiunile și orașele din UE și sprijină creșterea economică, crearea de locuri de muncă, competitivitatea economică, dezvoltarea sustenabilă și protecția mediului.

Chiar de la început, s-au înregistrat disparități teritoriale și demografice severe în Comunitatea Europeană (în prezent, Uniunea Europeană), acestea putând constitui obstacole în calea integrării și dezvoltării Europei. Tratatul de la Roma (1957) a creat mecanisme de solidaritate sub forma a două fonduri: Fondul social european (FSE) și Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA, secțiunea Orientare). În 1975, au fost introduse aspecte regionale, odată cu crearea Fondului european de dezvoltare regională (FEDR). În 1994, a fost creat și Fondul de coeziune.

Odată cu Actul Unic European din 1986, coeziunea economică și socială a devenit un domeniu de competență al Comunității Europene. În 2008, Tratatul de la Lisabona a introdus o a treia dimensiune a coeziunii în UE: coeziunea teritorială. Aceste trei aspecte ale coeziunii sunt sprijinite prin politica de coeziune și fondurile structurale.

OBIECTIVE

Consolidarea coeziunii sale economice, sociale și teritoriale se numără printre obiectivele principale ale UE. Uniunea dedică o proporție semnificativă din activitățile și bugetul său reducerii disparităților regionale, acordând o atenție deosebită zonelor

rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent.

UE sprijină realizarea acestor obiective prin utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene (FSE, FEDR, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM)) și a altor surse, cum ar fi Banca Europeană de Investiții.

În 2014, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală a înlocuit secțiunea „Orientare” a Fondului european de orientare și garantare agricolă. În cadrul politicii de coeziune a Uniunii, FEADR sprijină dezvoltarea rurală și îmbunătățirea infrastructurii agricole.

Fondul social european este principalul instrument prin care Uniunea sprijină măsurile de prevenire și combatere a șomajului, de dezvoltare a resurselor umane și de promovare a integrării sociale pe piața muncii. Acesta finanțează inițiative care promovează un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, egalitatea de șanse între femei și bărbați, dezvoltarea durabilă și coeziunea economică și socială.

Fondul european de dezvoltare regională este destinat să contribuie la remedierea principalelor dezechilibre regionale din UE. FEDR sprijină regiunile care înregistrează întârzieri în materie de dezvoltare, precum și reconversia regiunilor industriale în declin.

Fondul de coeziune oferă contribuții financiare pentru proiectele de mediu și rețelele transeuropene de infrastructuri de transport. Acest fond poate fi accesat doar de statele membre al căror venit național brut pe cap de locuitor este mai mic decât 90 % din media la nivelul UE.

Pentru a garanta utilizarea eficientă a fondurilor structurale, se aplică următoarele principii:

- concentrarea fondurilor pe obiective și pe regiuni;
- parteneriatul dintre Comisie, statele membre și autoritățile regionale pentru planificarea, punerea în aplicare și supravegherea intervențiilor;
- programarea intervențiilor;
- caracterul complementar al contribuțiilor UE și naționale.

Resursele financiare ale Uniunii dedicate coeziunii sunt alocate având în vedere două obiective principale:

- investiții în creșterea economică și locuri de muncă - pentru consolidarea pieței muncii și a economiilor regionale;
- cooperarea teritorială europeană - care sprijină coeziunea UE prin cooperarea la nivel trans-frontalier, transnațional și interregional.

Din 1988, politica de coeziune a UE a beneficiat de bugete considerabil mai mari și a devenit, alături de politica agricolă comună, una dintre cele mai importante politici ale Uniunii, din punctul de vedere al fondurilor alocate. În perioada de programare 2014-2020, UE alocă peste 350 de miliarde EUR pentru politica de coeziune, adică 32,5 % din bugetul global al UE. Aceste fonduri vor fi utilizate pentru diverse activități, printre care construcția de drumuri, protecția mediului, investiții în

întreprinderi inovatoare, crearea de locuri de muncă și formarea profesională. Aproape 200 de miliarde EUR vor fi alocate FEDR (inclusiv 10,2 miliarde EUR pentru cooperarea teritorială europeană și 1,5 miliarde EUR sub formă de alocații speciale pentru regiunile ultraperiferice și slab populate). Peste 83 de miliarde vor fi alocate FSE și 63 de miliarde EUR vor fi alocate Fondului de coeziune.

PROPUNEREA PENTRU POLITICA DE COEZIUNE A UE DUPĂ 2020

În mai 2018, Comisia a venit cu o serie de propuneri de regulamente privind politica de coeziune a UE după 2020. Unul dintre principalele obiective ale acestei reforme este simplificarea procedurilor și mărirea eficacității investițiilor UE. Cele unsprezece obiective tematice ale politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020 au fost înlocuite cu cinci obiective în materie de politică pentru FEDR, FSE+, Fondul de coeziune și FEPAM:

- o Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- o Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon;
- o Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- o Europă mai socială, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- o Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale.

Bugetul propus pentru viitoarea politică de coeziune este de 330,6 miliarde EUR. Aproximativ 200,6 miliarde EUR vor fi alocate FEDR (inclusiv 8,4 miliarde EUR pentru cooperarea teritorială europeană și 1,5 miliarde EUR sub formă de alocații speciale pentru regiunile ultraperiferice). Peste 41 de miliarde EUR vor fi alocate Fondului de coeziune (dintre care 10 miliarde vor fi utilizate pentru instrumentul Mecanismul pentru interconectarea Europei) și 88,6 miliarde EUR pentru FSE+.

Propunerile de regulamente fac obiectul procedurii legislative ordinare, în cadrul căreia Parlamentul European are aceeași pondere ca și Consiliul. Astfel, aceste două instituții vor trebui să ajungă la un consens privind normele aplicabile viitoarei politici de coeziune până la sfârșitul lui 2020.

Până în aprilie 2019, Parlamentul a finalizat prima lectură a propunerilor Comisiei.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul joacă un rol extrem de activ în sprijinirea consolidării coeziunii economice, sociale și teritoriale a Uniunii Europene. Legislația privind politica de coeziune și fondurile structurale este adoptată conform procedurii legislative ordinare, în care Parlamentul intervine pe poziție de egalitate cu Consiliul.

Parlamentul s-a implicat activ în negocierile privind reforma politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020. Această reformă definește prioritățile și instrumentele acțiunilor pe care le va desfășura în viitor Uniunea în vederea consolidării coeziunii economice, sociale și teritoriale. Parlamentul a sprijinit ferm propunerea de elaborare a unei politici de coeziune ample și eficiente, care are însă nevoie de resurse financiare suficiente.

Jacques Lecarte / Marek Kołodziejcki
04/2019

